

המסגרת החדשה: פעוטון/ מעון

השינוי: הפעוט מגיע למקום חדש עבורו מכל הבחינות: הוא נפגש עם תחושות, קולות וריחות שונים לגמרי ממה שהכיר. הוא פוגש במבוגרים חדשים האמורים לטפל בו. הסביבה הפיזית שונה, וחדש גם המפגש עם "קבוצת השווים" – הפעוטות האחרים בקבוצתו. ככל שהפעוט יתמצא יותר בסביבתו החדשה, יכיר את הצוות, ייתן בהם אמון ויכיר את הכללים, כך ילמד לפעול בעצמאות וייהנה משהותו במסגרת.

סדר היום ושעות השינה: השגרה חשובה מאוד לפעוט, ומושגת על ידי סדר יום קבוע ונקודות אחיזה להתמצאות בזמן. חשוב לזכור שהפעוט אינו יכול להביט בשעון ולדעת מתי אוכלים או מתי הולכים הביתה. סדר היום במעון נבנה בהתאם לגיל הפעוטות, מספרם, מספר המטפלות ועוד. בבית, אם הפעוט מראה סימנים של עייפות, משכיבים אותו לישון. במעון, לעומת זאת, משתדלים שהפעוטות ילכו לישון יחד באותה שעה. הפעוט, בתהליך הדרגתי, מתרגל לסדר היום של המסגרת, ויש לכך תרומה רבה לביסוס הביטחון הרגשי והקבוצתי ולגיבוש תהליכי למידה קבוצתיים.

הרגלי אכילה: הרגלי האכילה אמורים להירכש בבית. על ההורים לעודד את הפעוט לאכול בזמנים קבועים ובאופן עצמאי, אפילו במחיר ה"לכלוך" שהוא ישאיר אחריו. הם צריכים ללמד אותו לאכול בכפית, לא לזרוק אוכל על הרצפה, לא להפוך את הצלחת, לאכול לאט, וגם לאכול אוכל מגוון ובריא. זה מצריך לשבת עם הפעוט, לאכול איתו ולהדגים לו כיצד אוכלים נכון. לצורך כך דרוש זמן, אבל ההשקעה משתלמת.

בריאות: הכניסה למעון מפגישה את הפעוט גם עם חיידקים. על ההורים לדעת שבתקופה הראשונה עליהם לפנות זמן או לגייס עזרה מצד קרובי משפחה להסתגלות למסגרת החינוכית, גם מבחינה בריאותית.

הפיוּמניוּת הנדרשות: המרחב החדש שהפעוט יפגוש במעון יכלול מכשולים שרצוי שיידע להתגבר עליהם, כדי שלא כל דחיפה או היתקלות בפעוט אחר תוציא אותו משיווי משקל ותגרום לנפילה, לבכי או לפגיעה. חופש תנועה והתנסויות במרחב יאפשרו לו להגיע להליכה בטוחה בזקיפות קומה.

הפן הרגשי: תחושת הביטחון של הפעוט במסגרת החינוכית חשובה ביותר. הוא צריך להרגיש שאפשר לסמוך על הסביבה, על הדמות המבוגרת שדואגת לו, קוראת את איתותיו, יודעת לפרש את רצונותיו ושומרת עליו גם מפני חבריו לקבוצה.

הפן החברתי: בגיל הזה הפעוטות מחקים זה את זה ומשחקים זה ליד זה או חוטפים זה לזה משחקים. רק מאוחר יותר, עם ההתפתחות והשפיה, הם לומדים לחלוק ולשחק יחד. בהיבטים הרגשיים והחברתיים, ההכנה למסגרת החינוכית כוללת כמה שיותר יציאות החוצה ומפגשים עם פעוטות אחרים ועם עוד מבוגרים, כדי שהפעוט יכיר אנשים אחרים ולא יפחד ממבוגרים.

הפן השפתי: חשוב לדבר עם הפעוט על רגשות ולנסות לשקף לו את רגשותיו: "אתה צמא, הנה אני נותנת לך מים", "אתה בוכה כי כואבת לך האוזן" וכדומה. כך הפעוט ילמד להביע את עצמו ולתקשר טוב יותר גם במסגרת החינוכית.

טיפ: בהגיעו למסגרת החינוכית, הפעוט צריך ללמוד להיפרד מההורים. אפשר להכין אותו לפרידה על ידי כך שנשאיר אותו מדי פעם עם סבתא, חברה או שמרטף. לא כדאי שהפעם הראשונה שהפעוט יילך למעון תהיה גם הפעם הראשונה שבה הוא נפרד מההורים.

יעוץ מקצועי: שרית מרדכי, מנכ"לית העמותה לגיל הרך בחבל מודיעין | אסנת פפרמן, מדריכה חינוכית בעמותה לגיל הרך בחבל מודיעין

המסגרת החדשה: מעון/ גן פרטי

השינוי: הפעוט נכנס למסגרת שבה קבוצת הילדים גדולה יותר ויכולה להגיע עד 24 פעוטות. הוא נחשף לצוות מחנכות חדש, לחוגי העשרה ולפעילויות חינוכיות מגוונות. לפני תחילת השנה מומלץ להגיע לגן ולהראות לו את המקום, אפילו מבחוץ. ביום הראשון יש להיכנס איתו ולהראות לו את כל פינות הגן בליווי הסברים, ולערוך לו היכרות עם הצוות. אם הוא מכיר חלק מהילדים, זה יכול לעזור לו בקליטה. לכן כדאי ליזום מכששים עם ילדים מהגן.

סדר היום ושעות השינה: פעוטות זקוקים לסדר יום קבוע של ארוחות, פעילויות דידקטיות ופעילויות חופשיות. פעוט הנמצא בסביבה מתאימה לגילו באווירה טובה יהיה עסוק בפעילויות מגוונות ויכול לתת ביטוי לרצונותיו ולעצמאותו. המעבר משינה במיטת התינוק במעון לשינה על מזרנים לצד פעוטות אחרים מספקת חוויה מיוחדת של "ביחד".

הרגלי אכילה: בגנים רבים הפעוטות מתיישבים לאכול בקבוצות, על פי סדר הגעתם וצורכיהם האישיים. בשל כמות הפעוטות בגן ובהתאמה לשלב ההתפתחותי, הפעוטות נדרשים לאכילה עצמאית. אם הפעוט עדיין אינו מיומן בכך, יש לשים דגש על פיתוח מיומנויות אכילה עצמאית בבית.

בריאות: הקרבה הפיזית בין הפעוטות עלולה לגרום להידבקויות במחלות, כגון: שלשולים, ירזסים ואפילו כינים. לכן יש להקפיד שלא לשלוח ילד חולה לגן. אם יישמר כלל זה – יימנעו מחלות מיותרות.

המיומנויות הנדרשות: רצוי שהפעוט יידע להתנועע בחופשיות, לשבת על כיסא, לרוץ, להימנע ממכשולים ולהתמצא במרחב. ההורה יכול לעודד אותו לכך באמצעות משחקי כדור, נדנדות, טיפוס על סולמות בגן המשחקים, הליכה בין מכשולים וכמה שיותר חופש בתנועה. בנוסף, יש לאפשר לו לפתור בעיות בעצמו, למשל לזחול מתחת לשולחן כדי להחזיר כדור שהתגלגל. במסגרת החינוכית הוא יאלץ להתמודד עם בעיות דומות. חשוב גם לחרגל עימו מיומנויות של התלבשות ואכילה, שיעזרו לו ויסייעו לצוות החינוכי לטפל בו: בגיל שנתיים הפעוט מושיט יד כדי להכניס אותה לשרוול, ולקראת גיל שלוש הוא כבר יודע להרים ולפשוט את מכנסיו, לחלוץ נעליים עם סקוצ'ים, לרוחץ ידיים ולנגב ולנגב אף. כל אלה מצריכים מההורה להשקיע מאמץ וללמד את הפעוט מיומנויות שיסייעו לו להיות עצמאי יותר.

הפן הרגשי: הפעוט לומד לתת ביטוי לרצונותיו, בין היתר בעזרת התפרצויות הזעם. אין צורך להיכנס איתו למאבקי כוח, אלא לנסות להבין את נקודת המבט שלו. יש להציב גבולות תוך שמירה על הכבוד שלו, ולאפשר לו בחירה חופשית בתוך הגבולות (למשל, לבחור חולצה לגן מבין שתי חולצות).

הפן התברתי: בשלב זה מתפתחת היכולת לפעול יחד, להשתתף בפעילויות ולמלא תפקידים שונים. הפעוט נמצא בתחילת דרכו החברתית, ובמסגרת החינוכית עליו ללמוד מיומנויות חדשות, כגון: להקשיב לסיפור יחד, לאכול יחד, להמתין לתורו, לחלוק, לוותר, לווסת את רגשותיו, לדרוח סיפוקים ולשלוט בעצמו. המיומנויות החברתיות אינן קלות ללמידה, במיוחד בגיל זה שבו יש לפעוט חשיבה אגוצנטרית. אפשר לתרגל בבית מיומנויות אלה על ידי כך ש"מתסכלים" אותו מעט ולא נותנים לו מיד את מבוקשו.

הפן השפתי: בתקופה זו צפויות הרחבת אוצר המילים והתפתחות השפה. כשפעוט לומד לדבר, הוא לומד לבטא את מהשבוותיו, רצונותיו ורגשותיו – זה מסייע לו לארגן את עולמו ולהבין דברים. פעוט המגיע למסגרת חינוכית רצוי שידע לבקש, להשיב, להסביר ולשאול, להקשיב לאחרים ולהבין מה שאומרים לו. שוחחו עם הפעוט באופן ברור והרחיבו את אוצר המילים שלו. ספרים, דקלומים ושירים תורמים להתפתחות השפה.

טיפ: חשוב להכין את הפעוט למסגרת החינוכית ולשדר לו ביטחון שהוא נמצא במקום טוב. בנוסף, חשוב להקשיב להמלצות הצוות החינוכי בדבר הדרגתיות ההסתגלות.

ייעוץ מקצועי: שרית מרדכי, מנכ"לית העמותה לגיל הרך בחבל מודיעין | אסנת פפרמן, מדריכה חינוכית בעמותה לגיל הרך בחבל מודיעין